

کتاب‌هایی سرشار از قصه‌های شهروندی

معرفی چند کتاب در حوزه آموزش فرهنگ شهروندی به کودکان

مجموعه شش جلدی داستانی «آموزش فرهنگ و حقوق شهروندی به کودکان»، داستان ثمین وامین، دو خواهر و برادری است که با دنبال کردن پرسش‌هایشان و همراهی پدر و مادر، نکاتی را که در تربیت اجتماعی هر کودک لازم است بدانیم، مانند مهارت‌های آپارتمان‌نشینی، مدرسه رفتن، شهرنشینی و حضور در فضای مجازی، به کودکان و خانواده‌هایشان ارائه می‌کند. همچنین در جلد ششم با معرفی حقوق یک کودک در اجتماع، آگاهی‌های لازم در این زمینه را به ما می‌دهد.

کتاب: آموزش فرهنگ و حقوق شهروندی به کودکان

نویسنده: طاهره شاه‌محمدی و محمد مهدی سیدناصری

نشر: ذکر

مهم‌ترین کاری که برای کودکانمان می‌توانیم انجام دهیم، کمک به آن‌ها در به‌دست‌آوردن ارزش‌ها و مهارت‌هایی است که در همه عمرشان بتوانند بر آن‌ها تکیه کنند. با این کار، کودکان این شانس را خواهند داشت تا زندگی فردی و شهروندی خوبی در جامعه‌شان داشته باشند. کتاب «به‌فرزندان کمک کنید شهروندی مسئول شوید»، دانستنی‌های لازم در این باره را برای شکل‌گیری یک شهروند مسئول و آگاه به ما می‌دهد.

کتاب: به‌فرزندان کمک کنید شهروندی مسئول شود

نویسنده: مارگارت اسپیلینگز

مترجم: هورزاد عطاری

نشر: مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان

«شهروند کوچولو»، عنوان مجموعه‌ای چندجلدی است که شهری را به نام «شهر گولوگولوها»، به کودکان معرفی و آن‌ها را با اصول زندگی شهروندی در آن از طریق متن و تصویر آشنا می‌کند. الگوی صحیح مصرف به‌ویژه مصرف منابع عمومی، شهر زیبا، بهداشت فردی و تغذیه، اصول ایمنی، ورزش همگانی و فرهنگ شهروندی از موضوع‌های آموزش داده‌شده در این کتاب است.

کتاب: شهروند کوچولو

نویسنده: عظیمه حق‌گشایی

نشر: شهر

کک‌ومک مشکلی ژنتیکی است

● شهروند: باسلام. دختری بیست‌وهشت‌ساله هستم. صورتم زیاد کک‌ومک دارد و این موضوع از نظر روانی اذیتم می‌کند. در فضای مجازی روش‌های زیادی برای این مشکل تبلیغ شده‌است، اما نمی‌توان به آن‌ها اعتماد کرد. شما چه روش درمانی را توصیه می‌کنید؟

برای رفع کک‌ومک درمان‌های دارویی و روش‌های درمانی مانند لیزر کمک‌کننده است. به متخصص پوست مراجعه کنید تا پس از معاینه و بررسی، بهترین روش درمانی را به شما توصیه کند. کک‌ومک مشکلی ژنتیکی است و عواملی مانند نور خورشید نیز سبب تشدید آن می‌شود. از این‌رو باید همیشه از ضدآفتاب استفاده کنید، حتی پس از درمان کامل و بهبودی.

شهروند کوچولو

درباره ضرورت آموزش فرهنگ شهروندی به کودکان و نقش آن در تعالی جامعه

معصومه متین‌نژاد- حتما عکس‌ها، فیلم‌ها و گزارش‌هایی را که چندسال پیش از مدرسه‌های ژاپنی در فضای مجازی دست‌به‌دست می‌شد، به‌خاطر دارید. در این مدرسه‌ها کودکان از همان سن‌های پایه‌کنار خواندن و نوشتن، مهارت‌های زندگی و شهروندی را هم فرا می‌گرفتند، از جمع کردن زباله‌ها و تمیز کردن میز و نیمکت‌ها تا شست‌وشوی ظرف‌ها. آموزش‌هایی که تحسین خیلی از ما را برانگیخت و تازه متوجه علت آن همه قانون‌مداری، سخت‌کوشی، فروتنی، هم‌گرایی و اتحاد زیاد ژاپنی‌ها در جامعه‌شان شدیم. مهارت‌هایی که جای خالی آن‌ها در نظام آموزشی و رسانه‌های ما هم به‌شدت احساس می‌شود. البته ناگفته‌نماند که نقش خانواده‌ها هم در این بین، اگر بیشتر از این نهادها نباشد، کمتر هم نیست، یعنی بچه‌ها بخش زیادی از مهارت‌های این‌چنینی را که به‌حوزه رفتارشناسی و اخلاق اجتماعی برمی‌گردد، باید در محیط خانواده فراگیرند تا میزان قانون‌پذیری در آن‌ها هنگام ورود به جامعه افزایش یابد و ما شاهد جامعه‌ای یک‌دست از شهروندانی قانون‌مدار باشیم. موضوعی که امروز و به‌مناسبت روز جهانی کودک قصد داریم درباره آن با شما صحبت کنیم.

همه به‌جز خانواده، یعنی هیچ

اگر آموزش‌های فرهنگ شهروندی را به مثابه یک جور چین در نظر بگیریم، خانواده نقش همان بستر را دارد که قرار است هر قطعه آموزشی روی آن سوار شود و در نهایت تکمیلش کند. بچه‌ها تا پنج‌شش‌سالگی که شخصیتشان قوام لازم را پیدا می‌کند، زیر نظر مستقیم خانواده‌ها هستند، بنابراین انتظار غیرمعقولی است که بخواهیم در زمینی که دانه‌ای در آن کاشت نشده‌است، حتی با آموزش‌های صددرصدی و برنامه‌ریزی‌شده در نظام آموزشی، چیزی از آن برداشت کنیم. این یعنی اینکه اگر خواهان داشتن جامعه‌ای ایدئال در آینده‌ای نزدیک هستیم، باید از همین امروز و از محیط خانواده آموزش‌به‌کودکانمان را شروع کنیم.

حرف زدن ممنوع، عمل کنیم

«بچه‌ها همان می‌شوند که ما هستیم، نه آنچه ما می‌خواهیم»، این جمله معروف و پرتکرار همه روان‌شناسان حوزه کودک و نوجوان است. مصداق ضرب‌المثل «به‌عمل کار برآید، به سخن دانی نیست». بنابراین، اگر تصمیمی جدی برای آموزش کودکانمان داریم، باید این کار را از خودمان شروع کنیم. بچه‌ها پند و اندرز رانمی‌پذیرند، بلکه پا جای پای ما می‌گذارند. پس حواسمان به رفتارهایمان باشد. اگر دروغ می‌گوییم، صحبت کردن از زشتی دروغ و انتظار راست‌گویی از بچه‌ها تلاشی بی‌معناست. اگر در جامعه‌بد اخلاقی و قانون‌گریزی می‌کنیم، انتظار داشتن رفتار اخلاقی‌مداران‌ه از بچه‌ها با زهم تلاشی بی‌معناست. همچنین، انتظار احترام به قانون‌هایی که خودمان آن‌ها را برای بچه‌ها وضع کرده‌ایم.

مصداقش از آموزش عملی

افزون بر زمان‌هایی که با بچه‌ها در خارج از خانه هستیم و باید شش‌دنگ حواسمان به رفتارهایمان باشد، بد نیست زمان‌هایی را هم برای آموزش مستقیم به بچه‌ها در نظر بگیریم. منظور، نیت‌کردن برای این موضوع و همراه‌کردن بچه‌ها با خودمان برای آموزش دادن است، درست مانند جلسه‌های آموزش رانندگی که باید بخشی از آن‌ها عملی و پشت فرمان و در شهر باشد. برای نمونه می‌توانیم این برنامه‌ریزی‌ها را در نظر بگیریم:

زنگ سوم: رعایت نوبت و صف‌بندی

فروشگاه‌های بزرگ، شهر بازی و اتوبوس و قطار شهری از جمله فضاهایی هستند که می‌توانید برای آموزش فرهنگ صف و رعایت نوبت به کودکان به آن‌ها سری بزنید. بچه‌ها باید بدانند که رعایت نوبت یک وظیفه است و عمل نکردن به آن به معنای زرنگی نیست؛ به‌ویژه اینکه افرادی مانند سالمندان و بیماران هم در بین مردم هستند که انتظار، بیش از اندازه برایشان آزاددهنده است.

زنگ چهارم: احترام به حقوق دیگران

این بار سوار اتوبوس یا قطار شهری شوید. درباره افراد زیادی که هم‌زمان با شما وارد این وسایل حمل‌ونقل عمومی می‌شوند، برایش حرف بزنید و اینکه در چنین جاهایی خیلی‌ها هستند که برای نشستن روی صندلی نسبت به ما اولویت دارند، مانند سالمندان، مادران باردار یا دارای فرزند خردسال و افرادی که بیمار یا معلول‌اند. بهتر است که در چنین وقت‌هایی درباره ارزش کار خوب از نظر دینی بیشتر برایشان توضیح بدهیم.

زنگ پنجم: رعایت حق‌الناس و بیت‌المال

یکی از کلاس‌های درس مهمی که باید برای کودکانتان بگذارید، آشنا کردن آن‌ها با مصداق حق‌الناس و بیت‌المال در جامعه است و اهمیت توجه به آن‌ها چه از نظر قانونی و چه شرعی. بچه‌ها

باید بدانند که رعایت نکردن برخی موضوع‌ها در جامعه حقی بزرگ بر گردن ما باقی می‌گذارد که گاهی امکان جبران برخی از آن‌ها نیست، مانند صدمه‌زدن به وسایل و امکانات عمومی، ریختن زباله در شهر، آسیب‌رساندن به درختان و گیاهان و حتی راه رفتن روی چمن‌ها، بوق‌زدن بی‌مورد، باصدای بلند صحبت کردن در محیط‌های بسته، سبقت گرفتن بی‌مورد، پرداخت نکردن هزینه‌هایی مانند بلیت اتوبوس و قطار شهری و توهین و تحقیر دیگران.

زنگ ششم: چگونگی حضور در جامعه

رعایت نظافت شخصی وقتی که در فضایی عمومی حضور داریم یا نوع پوششی که باید برای هر کجا انتخاب کنیم، همه از زیرمجموعه‌های فرهنگ شهروندی است و واژه‌هایی مانند «آزادی»، یا «این‌طور راحت‌ترم، به‌ما این اجازه رانمی‌دهد هر طور که دلمان می‌خواهد در جامعه و فضاهای همگانی مانند مدرسه، بازار، باشگاه ورزشی یا ادارات بگردیم. در واقع، هر کدام از این فضاها قانون‌های نانوشته خودشان را برای اعضایشان دارند و ما موظفیم همه آن‌ها را رعایت کنیم.

شروع از خود

اگر تصمیمی جدی برای آموزش کودکانمان داریم، باید این کار را از خودمان شروع کنیم